

Politisk analyse

2018

- Landsstyrets innstilling til politisk analyse
  - LAG Bergen sin innstilling til politisk analyse

1 LANDSSTYRETS INNSTILLING TIL POLITISK ANALYSE

2 Innhold

3	Den kontinentale situasjonen.....	1
4	Venstresida i Latin-Amerika.....	2
5	Kriminalisering av politisk aktivisme.....	3
6	Kampen mot patriarkatet	3
7	Kampen om naturressurser	4
8	Demokratiske utfordringer	4
9	Et avgjørende valgår for Latin-Amerika	5

10

11 Den kontinentale situasjonen

12 12 år etter at den Amerikanske frihandelsavtalen (ALCA/FTAA) ble forkastet på toppmøtet
13 «Cumbre de las Américas» i Argentina har man sett en høyreside i medvind og en radikal
14 endring i maktbalansen i regionen. Over hele regionen reverseres flere av de fremskrittene
15 som tidligere er oppnådd, og gjenetablering av det nyliberale eksperimentet på en stadig
16 mer aggressiv måte ledes an av de viktigste økonomiene: Brasil, Mexico, Colombia,
17 Argentina og Chile som alle er ledet av høyreorienterte eliter. Dette har alvorlige
18 konsekvenser for rettigheter til mange grupper i samfunnet: urfolk, kvinner, arbeidere, folk
19 med ulik seksuell orientering og kjønnsidentitet (LHBTI), og i tillegg har denne utviklingen en
20 alvorlig konsekvenser for miljøet.

21 Det har foregått et målrettet arbeid for å gjenetablere USAs hegemoni i regionen etter et tiår
22 der venstresiden har dominert den regionale utviklingen. Dette har skjedd med bruk av både
23 diplomatiske midler så vel som andre former for ikke-militær maktbruk («smart makt»), som
24 et foretrukket verktøy for å styre USAs hegemoni i en periode med global omorganisering av
25 kapitalismen.

26 I de landene hvor statsmakten fremdeles er i hendene på progressive regjeringer foregår det
27 et målrettet og koordinert forsøk på regimeskifte. Dette skjer på diplomatisk, økonomisk og
28 politisk vis. Diplomati ved bruk av overnasjonale institusjoner som Organisasjonen av
29 Amerikanske Stater (OAS) og løsere allianser mellom likesinnede regjeringer i Latin-Amerika
30 og Europa; Økonomisk ved innføringen av sanksjoner, blokader og utestengelse fra

1 regionale handelsorganisasjoner; og politisk ved innblanding i valgprosesser og sanksjoner
2 mot institusjoner og regjeringsmedlemmer, og til og med støtte til konstitusjonelle statskupp
3 og trusler om militær intervensjon. Dette blir bygget opp under av en ensidig fremstilling av
4 situasjonen i landet, drevet fram av de store nasjonale og internasjonale mediehusene.

5 Venstresida i Latin-Amerika

6 De progressive regjeringene som kom til makten på 2000-tallet var et resultat av en folkelig
7 mobilisering mot effektene av strukturtilpasningsprogrammer påtvunget av overnasjonale
8 finans- og handelsinstitusjoner som Det internasjonale pengefondet (IMF), Verdens
9 handelsorganisasjon (WTO) og Verdensbanken. Resultatene de progressive regjeringene
10 har oppnådd har vært redusert fattigdom, økonomisk utvikling, lavere arbeidsledighet,
11 styrket rettighetsvern og utvidelse av universelle velferdsordninger. Bolivia og Ecuador har
12 igjen blitt til flernasjonale stater, med utstrakt autonomi til ulike urfolksgrupper og nasjoner.

13 På enkelte områder har likevel de progressive regjeringene kommet til kort, som for
14 eksempel i kvinners rett til å bestemme over egen kropp, redusere råvareavhengighet,
15 diversifisering av økonomien og trygge matsuverenitet.

16 Videre ble samarbeidet mellom staten og sosiale bevegelsene i mange tilfeller ikke
17 konsoliderte. Dette til tross for at deltagende demokrati var en avgjørende faktor for
18 regimenes politikk for et bærekraftig alternativ til den nyliberale modellens innskrenking av
19 demokratiske og sosiale rettigheter.

20 Bolivia er et eksempel på et vellykket forsøk til å forene forskjellige grasrots- og
21 urfolksgrupper og arbeiderbevegelsen med en progressiv politikk som svarer til deler av
22 kravene til disse gruppene og bevegelsene. 12 år etter at Evo Morales kom til makten som
23 kandidat fra «Bevegelsen for sosialisme» (MAS) er Bolivia det meste stabile av de
24 gjenværende progressive regjeringene. De er mindre påvirket av den internasjonale
25 økonomiske krisen. Allikevel har Bolivia enorme utfordringer med korrupsjon, byråkratisering
26 og politiske konflikter med deler av urfolksbevegelsen i landet. Landet har likevel en
27 balansert og stabil makroøkonomisk utvikling, og har klart å redusere råvareavhengigheten
28 og diversifisere økonomien.

29 Venstresiden i Latin-Amerika er sammensatt og til tider splittet. I flere av landene som har
30 hatt progressive regjeringer har motsetningene mellom grasrota og staten svekket tilliten til
31 regjerende partier på venstresida. I andre land som ikke har opplevd fremveksten av
32 progressive regjeringer, har de politiske partiene og til en viss grad fagbevegelsen spilt seg
33 selv på sidelinja (Guatemala, Honduras). Det har gjort dem sårbare for offensiven for å
34 befeste høyresidas makt i regionen.

35 Regionalt er venstresida på defensiven. De har vært gjennom et tiår med politisk makt i flere
36 av de viktigste land på kontinentet der de har stått for enorme sosiale, politiske og
37 økonomiske endringer. De etablerte flere vellykka integreringsprosjekter og stadfestet deres
38 uavhengighet fra USA. De har likevel ikke vært bærekraftige nok til å motstå økonomiske
39 kriser eller de sterke motkreftene nasjonalt og internasjonalt. Det er likevel i grasrot-
40 bevegelsene håpet for nye og mer robuste alternativer ligger for en mangfoldig, sterk og
41 uavhengig venstreside.

1 Kriminalisering av politisk aktivisme

2 Høyresiden er klar over at den største trusselen mot innføring av deres politiske prosjekt
3 med tilhørende økonomiske og sosiale innstramminger kommer fra en sterk, mobiliserende
4 og mangfoldig grasrotbevegelse. De jobber derfor aktivt for å svekke denne, gjennom
5 aggressive mediekampanjer, og kriminalisering av folkelig organisering.

6 Urfolks-, småbonde- og miljøorganisasjoner over hele kontinentet har ledet an i kampen mot
7 multinasjonal rovdrift av ressurser. De utgjør en så stor maktfaktor at USAs nasjonale
8 etterretningsråd (National Intelligence Council) har pekt ut disse organisasjonene som den
9 største trusselen for USAs økonomiske og politiske hegemoni på kontinentet ("[Global
10 Trends 2020: Mapping the Global Future](#)").

11 Disse og andre sosiale og folkelige bevegelser er under enormt press fra de konservative
12 høyreregjeringene og økonomiske elitene i regionen. Det pågår omfattende kriminalisering
13 av politisk aktivisme og sosial protest, for eksempel i Colombia, Honduras og Mexico. Latin-
14 Amerika er den regionen i verden der flest personer blir drept for å forsvare jorda,
15 naturressursene og miljøet. Bare i Colombia ble 170 sosiale ledere og
16 menneskerettighetsforsvarere drept i 2017, og i løpet av januar 2018 er ytterligere 21 blitt
17 drept, ifølge organisasjonen Indepaz. Kvinnelige aktivister blir også ofte utsatt for seksuelle
18 overgrep.

19 Kriminalisering er en del av et institusjonalisert voldsuttrykk, med systematiske brudd på
20 menneskerettighetene og skyhøy straffefrihet. I en slik alarmerende situasjon er volden mot
21 kvinner prekær, og antallet drap på kvinner (femicidios) er økende i flere land

22 Militariseringen øker i mange land, motivert som krig mot terror, narkotika, kriminelle
23 gjenger, eller bare for å trygge folks sikkerhet. Denne militariseringen har ikke bare en
24 nasjonal dimensjon. Selv om det er stor usikkerhet om tallene, antas det å være et sted
25 mellom 30 og 40 amerikanske og USA-støttede militærbaser i Latin-Amerika og Karibien.

26 Kampen mot patriarkatet

27 Kampene for selvbestemmelse og å synliggjøre stemmene som ikke slippes igjennom i
28 mannsdominerte samfunn, fortsetter å utspille seg på ulike måter i Latin Amerika.

29

30 En av disse kampene utspiller seg i bevegelsen «Ni Una Mas» (Ingen flere). Ni Una Mas
31 startet i Argentina i 2016 etter at en kvinne ble drept som følge av mannsjåvinistisk vold, og
32 bevegelsen spredde seg fort til resten av regionen. Bevegelsen fortsetter å presse på for
33 bedre politiske tiltak som tar vold mot kvinner på alvor og krever at det behandles som et
34 strukturelt problem.

35

36 Retten til trygg og selvbestemt abort og kampen for avkriminalisering har også vært viktig.
37 Forbud mot abort kriminaliserer kvinner, og fører til en økning i ulovlig, utrygge og farlige
38 aborter. Forbudet mot abort forsvares ved å påtvinge skam og skyld, og i offentligheten
39 diskuteres saken ofte av menn og fra et religiøst ståsted. Dette var tilfelle i Brasil hvor et
40 totalforbud mot abort ble vedtatt (18 for og 1 mot) av en parlamentskomité, den ene
41 stemmen mot forslaget kom fra den eneste kvinnen i komiteen. Saken går dermed videre til
42 kongressbehandling. Dommen mot Teodora del Carmen Vásquez i El Salvador er et annet

1 eksempel. Teodora, som hadde en dødfødsel, ble idømt 30 år for forsettlig drap på en nyfødt
2 da rettssystemet mente at dødfødselen var fremprovosert. Saken har mobilisert kvinner
3 verden over i et forsøk på å fremme stemmene som systemet undergraver.

4

5 Kvinnekampen tar inn over seg en bredere forståelse av de prosessene kapitalismen
6 skaper. Patriarkatet sees på som et symptom på kapitalismen og kolonialismen, og derfor er
7 kampen mot patriarkatet en del av kampen mot kapitalismen. Et slikt perspektiv fremmes av
8 mexicanske Maria de Jesus Pattocinio Hernandez («Marichuy»), som er talerøret for
9 Congreso Nacional Indígena (CNI) sin autonome urfolksmyndighet - Consejo Indígena de
10 Gobierno (CIG). Marichuy vil også være CNIs kandidat under det mexicanske valget i 2018.
11 Marichuy bryter med tradisjonelle måter å gjøre valgkamp på, og utfordrer diskursen etablert
12 av disse. Valgkampen er en måte å nå ut til andre undertrykte, og slik kunne synliggjøre
13 maktmisbruk og korrupsjon innenfor de andre politiske partiene.

14 Kampen om naturressurser

15 For å oppnå et fritt og uavhengig kontinent hvor folk kan leve et anstendig liv med respekt for
16 menneskerettigheter, herunder urfolks, kvinners og LHBTI-rettigheter, og en bærekraftig
17 forvaltning av naturressurser, må man bli mindre avhengig av råvareproduksjon og
18 industrijordbruk som går på bekostning av matsuverenitet for landenes egen befolkning.
19 Dette er på ingen måte en lett oppgave, og den utfordrer både internasjonale og nasjonale
20 økonomiske interesser.

21 Det har pågått en re-industrialisering, næringsutvikling og infrastrukturbygging de siste
22 tiårene i land som Argentina, Brasil, Bolivia, Venezuela og Ecuador. I Brasil og Argentina blir
23 disse nå reversert. Prosessene har generert tusenvis av faglærte jobber, har tilført verdi til
24 innenlandsk produksjon og utvikling av vitenskapelige og teknologiske fagmiljøer.

25 Kritikken mot denne er at den forsterker råvareavhengigheten og kommer ikke de mest
26 marginaliserte områdene til gode. Råvareavhengighet er et uløst problem i mange land,
27 blant annet Ecuador og Venezuela. Landenes økonomi og velferdssystem er i høyeste grad
28 basert på oljeinntekter, som utgjør henholdsvis 50 og 90 prosent av eksportinntektene. I
29 Venezuela består mange av tiltakene som er igangsatt for å takle den økonomiske krisen via
30 en videreføring og ekspansjon av den ikke-fornybare gruveindustrien. Samarbeid med
31 multinasjonale gruveselskaper i Orinoco-beltet har høstet kritikk fra venstresiden, samt
32 grasrot- og urfolksbevegelser.

33 Den globale politiske og økonomiske eliten har alltid vært interessert i Latin-Amerikas
34 ressurser, og multinasjonale selskaper står formodentlig i kø for å få tilgang på disse.
35 Lokalsamfunn, urfolk og småbønder over hele regionen står mot ressursranet og utnyttelsen
36 av naturressursene. Disse gruppene representerer et viktig eksempel både på kampen for å
37 bli mindre avhengig av råvareproduksjon og industrijordbruket, i tillegg til å støtte alternative
38 organiseringsformer og alternative forståelser av utvikling.

39 Demokratiske utfordringer

40 Høyresidens prosjekt er ikke lett å gjennomføre. I Brasil måtte det et konstitusjonelt kupp
41 (2016) til for å frarøve folket sine demokratiske rettigheter. I Honduras ble det begått kupp
42 gjennom valg (2017). Sittende president, Juan Orlando Hernandez, ble erklært som vinner.

1 Dette på tross av at hans kandidatur, og dermed valget, var grunnlovsstridig. Observatører
2 fra OAS og EU pekte på omfattende valgfusk, uregelmessigheter og anbefalte å annullere
3 valget og kalle til nyvalg. USA på sin side var raskt ute og anerkjente presidenten, og i
4 kjølvannet av dette fulgte OAS, EU og flere.

5 Dette er bare de siste i rekken av direkte angrep på demokratiske strukturer og regjeringer
6 de siste ti årene, som også inkluderer avsettelsen av folkevalgte presidenter i Honduras
7 (2009) og Paraguay (2012) via konstitusjonelle kupp. Bruk av slike "demokratiske" og
8 juridiske virkemidler for å få avsatt eller velte regjeringer er den nye tendensen i en region
9 preget av militærkupp og invasjoner som virkemidler for regimeendring. I flere land ser man
10 også hvordan den sittende regjeringen og elitene bruker eksisterende strukturer innenfor
11 formelle demokratiske rettstater for å gjøre den stadig mer autoritær og undertrykkende.

12 I Peru er det ikke valg i 2018, men landet er for tiden tynget av korrupsjonsskandaler i
13 forbindelse med Odebrecht-saken. President Pedro Pablo Kuczynski slapp så vidt å bli stilt
14 på riksrett før jul. Dagen etter riksrettsavstemning ble tidligere president Alberto Fujimori
15 benådet av presidenten. Fujimori satt i fengsel dømt i 2009 til 25 år for menneskerettighets-
16 brudd. Flere ser benådningen i sammenheng med hjelpen fikk av sønnen til Fujimori under
17 riksrettsavstemningen.

18 Et avgjørende valgår for Latin-Amerika

19 2018 kommer til å bli et avgjørende år for det høyre-radikale prosjektet og deres mål om
20 større gjennomføre strukturelle endringer. På tampen av 2017 ble det avholdt valg i
21 Honduras og Chile. Det nevnte valgkuppet i Honduras førte til omfattende demonstrasjoner
22 som blir møtt med politivold og militær brutalitet. Flere titalls har blitt drept og mange hundre
23 blitt skadet.

24 I Chile vant tidligere president, høyreorienterte Sebastián Piñera, over det
25 sosialdemokratiske partiets kandidat. Dette er enda et skritt tilbake for venstresiden i
26 regionen. Det eneste positive som kom ut av valget var oppslutning til venstrealliansen
27 «Frente Amplio» (den brede front) i første valgongang. Med 16 % prosent av stemmene og
28 20 representanter i nasjonalforsamling er de en potensiell maktfaktor i kommende år.

29 I løpet av 2018 skal det avholdes presidentvalg i flere av regionens politiske tungvektere,
30 blant annet Brasil, Mexico, Venezuela og Colombia, mens i Cuba går Castro av som
31 statsleder. Han trer imidlertid inn som partisekretær, som er en av de mest sentrale
32 maktposisjonene i landet. Utfallet av disse prosessene kommer til å definere situasjonen på
33 kontinentet i flere år framover. Det er å forvente at USA vil blande seg inn i valgprosessene.
34 Dette har vi allerede sett i Honduras, og i Venezuela forsøker de å presse den splitta
35 opposisjonen til å forene seg og stille til valg med en felles kandidat.

36 I flere av landene der karismatiske ledere på venstresiden fremdeles nyter stor popularitet
37 har det blitt igangsatt politisk motiverte rettsprosesser for å hindre gjenvalg.
38 Korrupsjonsdommen mot Lula i Brasil og forræderiltalen mot Cristina Fernandez i Argentina
39 er to eksempler.

40

1 2018 er et valgår i Colombia og første ut er parlamentsvalget i mars. Valget i Colombia er
2 historisk idet den tidligere geriljaen FARC nå er blitt et politisk parti. Geriljaen har valgt å
3 beholde initialene sine, men det står nå for Fuerza Alternativa Revolucionaria del Común.
4 Partiet ble offisielt lansert i september i fjor. De stiller med Rodrigo Londoño (Timochenko)
5 som presidentkandidat med Imelda Daza som visepresident. Partiet har hatt svært lav
6 oppslutning (ca 1,5%) i opinionsmålinger.

7 Presidentvalget i Mexico avholdes i juli. Sentrum/venstre-koalisjonen ledet av Andrés
8 Manuel López Obrador (AMLO) leder an på meningsmålingene. Det er tredje gang AMLO
9 stiller til presidentvalg. Både i 2006 og 2012 ledet han på meningsmålerne, tross store
10 svertetekampanjer fra mediene. Han tapte med små marginer begge gangene, og det var
11 indikasjoner på massivt valgfusk. Mange er redde for at det vil bli tilfelle i det kommende
12 valget også. USA vil nødig akseptere en venstreorientert president i et geopolitisk viktig land
13 i sin nære bakgård. Det kan ventes at USA kommer til å anerkjenne seieren til PRI/PAN-
14 koalisjonen uavhengig av beviser om valgfusk.

15 Det finnes flere uavhengige kandidater. Den mest profilerte av disse er Maria de Jesus
16 Pattocinio Hernandez («Marichuy») som er støttet av urfolksorganisasjonen CNI og
17 zapatistbevegelsen (EZLN). Hun har små sjanser for å overkomme de drakoniske reglene
18 for å kunne registrere sitt kandidatur. EZLN har allerede innrømmet at hun ikke kommer til å
19 skaffe de over 800 000 underskrifter som er påkrevd.

1 LAG BERGENS FORSLAG TIL POLITISK ANALYSE

2 Innledning

3 12 år etter at ALCA/FTAA (Frihandelsavtalen for hele Amerika) ble forkastet på toppmøtet
4 «Cumbre de las Américas» i Argentina - av en allianse ledet av Venezuela, Brasil og
5 Argentina - er man med full fart på veien mot et nytt forsøk på å innføre et nyliberalt,
6 markedsstyrt regime i Latin-Amerika.

7 Det har foregått et målrettet arbeid for å reetablere USAs økonomiske, sosiale og politiske
8 hegemoni i regionen etter et tiår der venstresiden har dominert den regionale utviklingen.
9 Dette arbeidet har ikke skjedd med bruk av diplomatiske midler. Vi er blitt vitner til en
10 moderne, sofistikert og sammensatt form for imperialismen. Det som kan beskrives som
11 «smart makt» eller «4. generasjons krigføring» er det foretrukne redskap i en global
12 omorganisering av kapitalismen for å garantere og styrke USAs økonomiske, kulturelle og
13 politiske hegemoni over verden.

14
15 De anti-nyliberale endringsregimene som kom til makten via den såkalt «Pink Tide» var et
16 resultat av en enorm sosial mobilisering mot effektene av « the Washington consensus»
17 (nyliberale og markedsstyrte tilpasningsprogrammer påtvunget av overnasjonale finans- og
18 handels-institusjoner som IMF, WTO og Verdensbanken. Til tross for de enorme sosiale,
19 økonomiske og politiske endringer under de progressive regjeringene ble samarbeidet
20 mellom staten og sosiale bevegelsene, i de fleste tilfeller, ikke konsoliderte eller formaliserte.
21 Dette til tross for at deltagende demokrati var en essensiell del av endringsregimenes
22 politikk for et bærekraftig alternativ til den nyliberale modellen, og dennes innskrenking av
23 demokratiske rettigheter.

24
25 Byråkratisering, politisk overstyring av grasrotinitiativer og partipolitiske interesser som
26 favoriserer representative over deltagende demokratisk former, har svekket tillitsforholdet
27 mellom endringsregimene og sosiale bevegelser i flere land. Slike forhold har skadet
28 muligheten disse sosiale bevegelser har til å mobilisere mot høyresidens nyliberale
29 kontraoffensiv.

30
31 Høyresiden er klar over at den største trusselen mot innføring og konsolidering av den
32 nyliberale modellen (med upopulære økonomiske og sosiale innstramminger) kommer fra en
33 effektiv og koordinert grasrotmobilisering. I de landene hvor høyresiden har tatt over

1 styringen enten ved valg eller ved «konstitusjonelle kupp» forsøker de å uskadeliggjøre
2 denne trusselen ved å kriminalisere grasrotbevegelser og folkelig mobilisering.
3
4 I de landene hvor statsmakten fremdeles er i hendene på anti-nyliberale regjeringer foregår
5 det et målrettet og koordinert forsøk på regimeskifte.
6
7 Dette skjer både innenfra og utenfra:
8 - diplomatisk, ved bruk av overnasjonale institusjoner (som f.eks. OAS eller EU) og en
9 gruppe nyliberale høyreregjeringer i Latin-Amerika, Nord-Amerika og Europa;
10 - økonomisk, ved innføring av harde økonomiske sanksjoner, valutamanipulasjon,
11 blokkering av banklån og andre finansieringsmuligheter, og utstenging fra
12 handelsorganisasjoner som MERCOSUR;
13 - politisk ved innblanding i valgprosesser, sanksjoner mot institusjoner og
14 regjeringsmedlemmer, beskyldninger om narkotikahandel, menneskerettighetsbrudd
15 og støtte til terrororganisasjoner, til og med statskupp og såkalt «konstitusjonelle
16 kupp» og trusler om militær intervensjon.

17 Hele dette maskineriet mot regimeskifte er støttet av en koordinert og målrettet internasjonal
18 mediekrig, med formidling av manipulert, ensidig og falsk informasjon gjennom
19 «mainstream» media og sosiale nettbaserte medier.
20
21 Målet er legge til rette for gjennomføring av dyptgående, irreversible endringer i den
22 juridisk/politiske sfære. Rettigheter som har blitt vunnet etter tiår med sosial og politisk kamp
23 skal bygges ned, sosiale tjenester svekkes, og denasjonalisering og privatisering av
24 fellesgoder blir gjennomført. Parallelt med dette skal det inngås radikale og omfattende
25 frihandelsavtaler som kommer til å innskrenke statens (og dens demokratiske institusjoners)
26 muligheter til å bestemme over større deler av nasjonal økonomisk og sosial politikk.
27 Demokratiet skal flyttes vekk fra folket og gis til multinasjonale institusjoner alliert med og
28 kontrollert av de hegemoniske nyliberale stormaktene, og markedskreftene skal styres av
29 finanssektoren, bankvesenet, multinasjonale selskaper, forsvarsindustrien og de store
30 massemediene.
31

32 **Et avgjørende valgår for Latin-Amerika**

33 På tampen av året ble det avholdt valg i Honduras og Chile. I Honduras erklærte Det
34 nasjonale valgrådet sittende president, Juan Orlando Hernandez som vinner, tross
35 omfattende valgfusk og kritikken fra valgobservasjonsdelegasjoner fra både EU og OAS
36 (OAS mente at det var så alvorlige tvil om de offisielle resultatene, at de anbefalte valget
37 annullert og holdt på nytt). USA var kjapt ut og anerkjente avgjørelsen. Dette har resulterte i
38 omfattende demonstrasjoner og flere titalls drepte. Valget må regnes som grunnlovsstridig,
39 da grunnloven forby gjenvalg av presidenter.
40

41 I Chile vante også den tidligere høyrepresident, Sebastián Piñera, mot Alejandro Guillier fra
42 det sosialdemokratisk parti. Dette er enda et skritt tilbake for venstresiden, og en videre
43 forsterkning for kontinentets høyreside. Det eneste positive som kom ut av valget var
44 oppslutning til venstrealliansen «Frente Amplio» i første valgomgang. Med 20 prosent av
45 stemmene og 12 prosent av delegatene til nasjonalforsamling er de å regne med en
46 potensiell maktfaktor i de kommende år, i et land hvor den radikale venstresiden har vært
47 splittet og svak i flere tiår.
48

1 2018 kommer til å være et avgjørende år for det høggradradikale forsøket til å gjennomføre
2 strukturelle endringer. I flere økonomisk og geopolitisk viktige land skal det avholdes
3 presidentvalg, blant disse Brasil, Mexico, Venezuela og Colombia, mens i Cuba skal Raul
4 Castro trekke seg som statsledere.

5
6 Utfallet av disse prosessene kommer til å definere den økonomiske, politiske og sosiale
7 situasjonen på kontinentet i flere år framover. I et forsøk på å forsvare sine økonomiske og
8 geopolitiske interesser vil USA blande seg inn i disse viktige valgprosessene. Dette har vi
9 allerede sett i Honduras og i Venezuela forsøker de å presse den splitta opposisjonen til å
10 forene seg og stille til valg med en felleskandidat.

11 En annen bekymringsfull utvikling er dette som skjer i land hvor karismatiske ledere på
12 venstresiden fremdeles har popularitet og folkets tillitt. I flere slike tilfeller har det blitt satt i
13 gang politiserte rettslige prosesser for å hindre at de får stille til valg. Korrupsjonstiltalen mot
14 Lula i Brasil og forræderitiltale mot Cristina Fernandez i Argentina er to eksempler.

15
16 Til tross for flere nederlag for «progressive» venstre partier de siste årene, er grasrot-,
17 urfolks- og kvinnebevegelsen sterke, og i flere land voksende. I Honduras har det siden
18 statskuppet i 2009 vært en formidabel vekst og integrering av flere sosiale og politiske
19 grupperinger, som har gjort seg gjeldende i kampen mot valgfusk under siste presidentvalg.

20
21 Urfolks-, småbonde- og miljøorganisasjoner over hele kontinentet har ledet an i kampen mot
22 multinasjonal rovdrift av ressurser. De utgjør en så stor maktfaktor at USAs National
23 Intelligence Council har peket disse organisasjonene ut som det største trusselen for USA
24 sitt økonomisk og politisk hegemoni overfor kontinentet i sin rapport "Global Trends 2020 -
25 Mapping the Global Future".

26
27 Bolivia er et eksempel av et vellykket forsøk til å forene forskjellige, grasrot og
28 urfolksgrupper, og arbeiderbevegelsen med en progressiv og venstre «neo-desarrollista»
29 stat. 12 år etter Evo Morales kom til makt som leder på parti Movimiento al Socialimo (MAS),
30 er Bolivia det meste stabil av de gjenstående «Pink Tide» regjeringer. Både sosialt, politisk
31 og økonomisk.

32 Bolivia, i motsetning til Venezuela og Ecuador har blitt mindre påvirket av den internasjonale
33 økonomiske krisen. Landet har en balansert og stabil makroøkonomisk utvikling, og har klart
34 å diversifisere sin olje og gassavhengig økonomi. Under Morales har Bolivia utviklet sin
35 infrastruktur til fordel for landets fattige befolkning; blant annet . matdistribusjon, strøm og vei
36 nettet, domestisk tilgang til gass og flere husbyggingssprosjekter.

37
38 Men Bolivia har også blitt rammet av de samme problemene som de andre Pink Tid
39 landene; korrupsjon, byråkratisering og konflikter med deler av urfolks bevegelse. Det er
40 fremdeles behov for en reelle revolución agrario (jordbruksrevolusjon) for å garantere en
41 effektiv mat suverenitet, spesielt for Andes regionen.

42
43 Dette er i grell motsetning til nabolandet Peru hvor bl.a. multinasjonale gruveindustri har
44 skapt store og pågående konflikter med landets forskjellige urfolksgrupper. Landet er for
45 tiden tynget av korrupsjonsskandaler i forbindelse med Odebrecht saken. Landets president;
46 Pedro Pablo Kuczynski, slapp så vidt å bli stilt på riksrett før jul. Dagen etter
47 riksrettsavstemning tidligere president Alberto Fujimori, som ble dømt til fengsel i 25 år for
48 menneskerettighetsbrudd i 2009, fikk en benådning av president Kuczynski. Flere setter

1 denne benådning i forbindelse med hjelpen presidenten fikk under riksrettsavstemning av
2 sønnen til Fujimori.

3

4 Men også i Peru er venstresiden i vekst. Under presidentvalg i 2016 kom Frente Amplio sin
5 kandidat Verónica Mendoza på tredje plass i første runden, med bare 2% mindre stemmer
6 enn Pedro Pablo Kuczynski som ble valgt til president i andre valgrunden. Frente Amplio ble
7 også det neste største parti i nasjonalforsamlingen. I slutten av 2016, etter en lang konflikt
8 som splittet Frente Amplio, dannet Mendza et nytt parti, Nuevo Perú. Om venstresiden er
9 svekket etter splittelse skal vise seg i region- og kommunevalget senere i år.

10

11 **VENEZUELA**

12 Verdens medier har de siste årene fokusert på Venezuelas dype økonomiske og sosiale
13 problemer, ved krisemaksimering og fremstilling av at landet er i en katastrofal humanitær
14 krise.

15 Det er ikke tvil om at Venezuela er inne i en dyp og langvarig økonomisk, politisk og sosial
16 krise. Dette har skjedd ved en kombinasjon av lave oljepriser, dårlig økonomisk styring,
17 omfattende korrupsjon og en voldelig, destabiliserende og saboterende opposisjon. En
18 forverrende faktor er USAs arbeid for å fremme regimeskifte: innføring av internasjonale
19 sanksjoner, valuta-manipulering, økonomisk og diplomatisk støtte til opposisjonen og trusler
20 om militær intervensjon. En samstemte internasjonal mediekampanje som har foregått
21 nesten helt siden Hugo Chávez kom til makten i 1999 har fulgt med og demonisert både den
22 avdøde president Chávez og hans arvtaker, Nicolás Maduro. Kampanjen har prøvd å skape
23 et inntrykk av en kvasidiktatorisk, menneskerettighetsbrytende og undertrykkende stat, uten
24 presse- og ytringsfrihet; en feilet stat i en irreversibel og katastrofal humanitær krise.

25

26 Trass i en skakkjørt økonomi, tre år med negativ BNP, skyhøy inflasjon, hyperdevaluering av
27 valuta og en ubetalbar statsgjeld har landet via subsidiering av essensielle matvarer og
28 målrettet distribusjon til de mest sårbare deler av samfunn klart å holde et flertall av
29 befolkningen forsynt med basisvarer.

30

31 Etter nesten 20 år med den Bolivarianske prosessen er det flere alvorlige problemer som
32 ikke er blitt løst. Omfattende korrupsjon og høy kriminalitet er blant de meste profilerte. Men
33 kanskje det viktigste uløst problem er råvareavhengighet, der nesten hele landets økonomi
34 (over 90 prosent av landets eksportinntekt) og velferdssystem fremdeles er basert på inntekt
35 fra oljeeksport. Det har ikke blitt seriøst forsøkt å diversifisere økonomien, og mange av
36 tiltakene som er igangsatt for å takle den økonomiske krisen består av en videreføring og
37 ekspansjon av den ikke-fornybare gruveindustrien. Samarbeid med multinasjonale
38 gruveselskaper i Orinoco-beltet har høstet kritikk fra deler av venstresiden, samt grasrot- og
39 urfolksbevegelser.

40

41 Politisk har 2017 vært et vendepunkt for Venezuela. Etter et halvt år med kontinuerlige
42 voldelige demonstrasjoner, med flere titalls drepte og enorme økonomiske skader på landets
43 infrastruktur, ble det i juni avholdt et valg på en grunnlovgivende forsamling. Dette var et
44 svar til opposisjonens uvilje til å forhandle, og bruk av nasjonalforsamlingen (der de fikk et
45 overveiende flertall i 2016) til å paralysere landets muligheter til å inngå internasjonalt
46 økonomisk samarbeid. Trass i at opposisjonen boikottet valget stemte over 8 millioner
47 venezuelanere for den grunnlovgivende forsamling, en forsamling bestående av

1 representanter fra de viktigste sosiale sektorene, med mandat til å finne løsninger på de
2 mest graverende problemer landet står overfor.
3

4 I oktober ble det utsatte region- og guvernørvalget avholdt, og opposisjons koalisjon (MUD)
5 gikk på et dundrende nederlag. Regjeringspartiet PSUV vant 19 av 23 delstater. En meget
6 splittet og svekket opposisjon bestemte seg for å boikotte kommunevalg i desember. Her var
7 valgoppslutningen også relativt høy (47%) og PSUV-kandidater vant 308 av 335 kommuner.
8

9 Men den grunnlovsgivende forsamling og kommunevalget har også avdekket en
10 bekymringsfull tendens der regjeringen og regjeringspartiet PSUV overstyrer demokratiske
11 prosesser på grasrota og viser en økende autoritær tendens. Det er flere eksempler på at
12 bruk av statlige maktmidler og manipulering av lovverket for å hindre folkelige, deltakende
13 demokratisk prosesser har forekommet. Regimets bruk av PSUV for å sikre at håndplukket
14 kandidater inntar viktige verv er også meget ødeleggende og svekker tilliten og oppslutning
15 til «Chavistene» på grasrota.
16

17 2018 blir enda et utfordrende år for Venezuela. I år skal det avholdes presidentvalg der
18 Nicolás Maduro satser på gjenvalg. Selv om opposisjonskoalisjonen MUD er splittet og
19 desillusjonert kan det være et vanskelig oppdrag med en 20 prosent oppslutning i
20 meningsmålingene. Flere politiske kommentatorer tror at regjeringen vil prøve å fremskynde
21 valget for å benytte seg taktisk av misnøyen med opposisjonen, og fornyet tillit under de
22 siste valgprosessene. Men her er det flere faktorer som kan være av stor betydning.
23

24 For det første er det ikke helt usannsynlig at opposisjonen faktisk klarer å samle seg om en
25 felles kandidat. USA har gitt økonomisk støtte til en amerikansk tenketank på høyresiden
26 som skal arbeide med å forene de forskjellige opposisjonsfraksjonene. USAs nylig utnevnte
27 chargé d'affaires i Venezuela sa at «han er på utkikk etter muligheter for å hjelpe det
28 venezuelanske folk med en retur til velstand og demokrati», dette kan tolkes som
29 regimeskifte med et annet ord.
30

31 En annen viktig faktor som kan påvirke et eventuelt presidentvalg er utfallet av forhandlingen
32 med opposisjonen som startet i Den dominikanske republikk før jul. Opposisjonen har
33 tidligere trukket seg fra to forhandlingsforsøk, men denne gangen kan de se det som
34 fornuftig å inngå avtaler som kan styrke deres posisjon i forhold til presidentvalget.
35 Opposisjonens krav er større representasjon i det nasjonale valgrådet, anerkjennelse av
36 nasjonalforsamlingen, oppløsning eller begrensning av fullmaktene til den grunnlovsgivende
37 forsamlingen, samt løslatelse av det de oppfatter som politiske fanger. Regjeringen har
38 allerede, i en åpningsgest til forhandlingene, løslatt 80 opposisjonstilhengere som var tiltalt
39 for vold under demonstrasjonene i 2017. Men hvis målet for forhandlingene er å få løftet de
40 internasjonale sanksjonene, og igjen å få tilgang til lån og investeringsmuligheter som kan
41 lette på den økonomiske krisen, vil regjeringen måtte gå mye lengre i å oppfylle
42 opposisjonens krav. Dette kan styrke opposisjonen i forkant av presidentvalget, og kan
43 samtidig støtte «grasrots-chavistene» vekk fra å støtte PSUV.
44

45 LAG bør støtte grasrots- og «folkekommune-bevegelser» i Venezuela. Det er her håpet om
46 å videreføre den Bolivarianske prosessen kan realiseres om de klarer å samarbeide og
47 legge press oppover for å motarbeide byråkratisering og korrupsjon i statsapparatet, og
48 fungere som et motvekt til autoritarisme og reformisme innad i regjeringspartiet PSUV.

1 Venezuela har tapt mye av sin innflytelse som en pådrivende kraft for et alternativ til den
2 nyliberale modellen og en uavhengig regional integrering. Om denne posisjonen ikke kan
3 gjenvinnes kan det nyliberale høyreparadigmet vare lenge.

4
5 LAG må r fordømme alle former for intervensjon, destabilisering og forsøk for regimeskifte,
6 både fra den nasjonale høgreside, USA og EU. Ikke minst må LAG fokusere på medias makt
7 og dens ideologiske krigføring, som er et av de viktigste redskap i den imperialistiske
8 verktøykassen som brukes for å kvele alle forsøk på alternativer til nyliberalismen.

9

10 **ECUADOR**

11 Ecuador har mange av de samme problemer som Venezuela, for eksempel en
12 ressursavhengig økonomi der 50 prosent av eksportinntektene kommer fra olje. Den
13 økonomiske krisen har ikke rammet Ecuador i like stor grad som Venezuela, men siden
14 2014 har den oljebaserte inntekten blitt mer enn halvert. Landet har en mindre aggressiv og
15 mer sammensatt opposisjon, der landets største urfolksorganisasjon CONAIE inngår. Til
16 tross for den alvorlig økonomiske nedgangen ti år etter Rafael Correa kom til makt og satt i
17 gang sin borgerrevolusjon («revolución ciudadana»), er hans og regjeringspartiet Alianza
18 Pais' (APs) popularitet fremdeles høy.

19

20 Correa valgte å ikke stille til gjenvalg, men støttet kandidaturet til sin tidligere visepresident
21 Lenín Moreno. Moreno vant en knapp seier over bankmannen Guillermo Lasso. Kort tid etter
22 innsettelsen i april i fjor blåste det opp en bitter og ødeleggende konflikt mellom eksresident
23 Rafael Correa og den nyvalgte presidenten over den politiske retningen som Moreno hadde
24 valgt. På mange måter har han adoptert politikken til høyreopposisjonen; en nyliberal
25 innstrammingspolitikk, nedbygging av staten, skattelette for finanssektoren og avskaffelse av
26 flere lovendringer fra Correas sin tid som president. Blant disse «Ley Organica de
27 Comunicación» (lov som regulerer forhold mellom kommersielle og sosiale medier), og en
28 folkeavstemning om loven som tillater gjenvalg av presidenter (noe som kan hindre at
29 Correa får stille til valg på nytt). Han har også invitert Det internasjonale pengefondet til
30 samarbeid, og gitt opposisjonspolitikere viktige verv i regjeringen.

31 Correa har beskyldt Moreno for å ha brutt valgloftene og for å være en forræder mot
32 «revolución ciudadana», mens Morena har anklaget Correa for å ikke ha tatt et oppgjøre
33 med korrupsjon (med referanse til den korrupsjonsdømte visepresident og nære allierte av
34 Correa, Jorge Glass), og for å være ansvarlig for Ecuadors økonomiske problemer. Han har
35 også beskyldt Correa for å ha drevet en miljø- og urfolksfiendtlig politikk.

36

37 Denne konflikten ser ut til å kunne splitte regjeringspartiet Alianza Pais. Moreno har fjernet
38 flere av Correas allierte fra viktige verv i regjeringen, og prøver å konsolidere sin egen
39 posisjon blant APs delegater i nasjonalforsamlingen. Rafael Correa har fremdeles stor
40 innflytelse i partiet, spesielt blant grasroten. En eventuell splittelse der Correa leder en
41 venstreopposisjon til Moreno, kan presse regjeringen enda lenger til høyre og kan bevege
42 Ecuador inn i en allianse med de nyliberale regimene på kontinentet og USA.

43

44 Dette kan føre til et stort tilbakeslag for den progressive integreringspolitikken på kontinentet
45 og prosjekter som ALBA, Unasur og Celac.

46

47 **Argentina**

1 Argentina spiller en sentral og pådrivende rolle i reetablering av den nyliberale modellen på
2 kontinentet. Det er første gang at en åpenbar høyregering kommer til makten i landet på
3 demokratisk vis, grunnet en nådeløs kampanje fra landets privateide medier. Det er ingen
4 tilfeldighet at seieren til Mauricio Macris etter presidentvalget i 2015 ble feiret av global
5 kapital og den transnasjonale økonomisk eliten

6 «Macrismen» har hatt ødeleggende konsekvenser på den offentlige sektoren og reversert de
7 positive resultatene oppnådde under den progressive æraen til Nestor Kirchner og Cristina
8 Fernandez: sosiale programmer for de fattigste, demokratisering av mediene,
9 menneskerettighetspolitikk, utvidelse av arbeiderrettigheter, og LGBT-rettigheter. Samtidig
10 har Macri forsterket den nyliberale politikken: Privatisering, økt satsing av
11 utvinningsindustrien og utenlandsk kapital, og konsentrasjon av rikdom.

12 Macris upopulære politiske retning har ført til en betydelig økning i undertrykkelse av sosial
13 protest, økning i utenlandsgjelden, multiplikasjon av fremmedfrykt og individualisme.

14 Internasjonalt har Macri forlatt prosjektet om å bygge et økonomiske sterk, uavhengig og
15 suverent Argentina, og valgte å alliere seg med interessene til USA og andre US vennlige,
16 nyliberale regimeene på kontinentet. Slik har regjeringen til Macri stått fram som en
17 aggressive og handlekraftig motstander av den Bolivarianske prosessen og de progressive
18 integreringsprosjektene som CELAC og UNASUR. Argentina har ledet an i kampanje for å
19 isolere Venezuela politiske, diplomatisk og økonomisk, blant annet ved å ekskludere
20 Venezuela fra handelssamarbeid Mercosur.

21 Den nyliberale politikken reflekteres i Macris tilslutning til frihandelsavtalen mellom Mercosur
22 og EU, det nære samarbeidet med amerikansk finanssektor, det internasjonale pengefondet
23 og Verdens handelsorganisasjon der Argentina ble vertsland for dens 2017 ministermøte. I
24 tillegg har president Macri signert militære samarbeidsavtaler med USA og Israel.

25 Innenfor denne konteksten har det argentinske folket begynte å organisere seg og yte
26 motstand. Selv om de har liten sjanse i den nåværende politiske og økonomiske
27 konjunkturen til å bestride statsmakt, kan de gjennom sine fagorganisasjoner og folkelig
28 bevegelser danne fronter for å konfrontere og hindre innføring av den nyliberale modellen.
29

30 **BRASIL**

31 Tre sentrale elementer må med når LAG ser tilbake på 2017 i Brasil: Høyresida,
32 korrupsjonen samt rasisme og kjønnsdiskriminering. Brasil er inne i sin mest alvorlige
33 økonomiske og politiske krise siden militærdiktaturet. Økonomien krympet både i 2015 og
34 2016, men synes nå å ha nådd bunnen og «alle» frykter å bli den neste tiltalte i
35 korrupsjonssaken «Operasjon Bilvask». Fattigdommen vokser, ulikhetene blir større,
36 voldsnivået øker, avskogingen i Amazonas tiltar, og kvinners og afroetterkommernes
37 rettigheter har blitt svekket. Samtidig gjennomførte de største fagforeningene en historisk
38 generalstreik i 2017 med støtte fra De jordløses bevegelse (MST). MST og
39 kvinnebevegelsen gikk også unisont sammen på gata og i debatten da kvinner mistet
40 representasjon i regjeringen og en rekke brutale seksuelle voldsepisoder avdekket et
41 strukturelt problem i Brasil. LGBT-bevegelsen får også stadig større synlighet i Brasil, og
42 både innenfor sosiale bevegelser som MST og i samfunnet generelt foregår det en radikal
43 kamp for endring av plassen LGBT-personer skal ha i samfunnet.
44

45 2017 har vært sterkt preget av konsekvensene av maktovertagelsen i 2016, da høyresida
46 presset fram riksrett for å avsette den demokratiske valgte presidenten - Dilma Rousseff fra
47 arbeiderpartiet (PT). Avsettelsen har vært kraftig kritisert fra flere hold, men regjeringen som

1 overtok med tidligere viseminister Michel Temer som president har støtte internasjonalt og
2 regionalt. Temers regjering, bestående utelukkende av hvite og mannlige ministre, har gått til
3 angrep på de sosiale programmene arbeiderpartiet satte i gang. De har fleksibilisert
4 arbeidslivet gjennom reformer og åpnet opp økonomien for flere utenlandske investeringer.
5 Alt dette uten å ha et mandat i folket, ettersom det er en interimregjering.

6
7 Riksrett og maktovertagelsen skjedde i kjølvannet av Brasils aller største korrupsjonssak,
8 kjent som «Operasjon Bilvask (Lava Jato)». Det føderale politiet i Brasil startet opprullingen
9 av korrupsjonssaken 17. mars 2014. Siden da har fem tidligere presidenter blitt anklaget, i
10 tillegg til ledere i kongressen, flere ministre (blant dem flere fra Temers regjering), politikere
11 og ledere fra en rekke store selskaper i Brasil, blant dem giganten Odebrecht. Odebrecht er
12 Latin-Amerikas største konstruksjonsselskap, med en rekke store kontrakter i hele regionen,
13 og er den største private sponsoren til brasilianske politikere. Korrupsjonen Odebrecht står
14 for rammer ikke bare Brasil, men også en rekke andre land, blant dem Peru. På grunn av et
15 juridisk system hvor tiltalte kan få belønning for tilståelser sto Brasil omtrent stille da en
16 rekke avsløringer fra avhør ble offentliggjort våren 2017. Michel Temer er selv mistenkt, men
17 fikk støtte både i kongressen og senatet slik at han ikke kan bli tiltalt.

18
19 Tilliten det brasilianske folket har til sitt eget demokrati har stupt til bunnen, og avisa Folha
20 de São Paulo skrev i oktober at Temers regjering kun har støtte i 5 prosent av befolkningen.
21 Tross lav popularitet, korrupsjonsanklager og nær null legitimitet, fortsetter Temer og
22 høyresida med reformer og lovendringer.

23
24 Arbeiderpartiet er tydelig svekket etter riksrettsprosessen mot Rousseff, men nedgangen
25 begynte før dette. Misnøyen over hvordan offentlige midler ble forvaltet kom til syne allerede
26 i 2013 da gatene i flere brasilianske byer eksploderte i enorme demonstrasjoner. Det som
27 startet som protester ledet av studenter og unge som ønsket en bedre offentlig forvaltning av
28 landets økonomi, ble etterhvert overtatt av den hvite overklassen. De benyttet seg av
29 misnøyen mot Rousseff og la ansvaret for alt som ikke gikk bra over på Rousseff og PT.

30
31 I 2018 skal det avholdes presidentvalg i Brasil, men enda er det knyttet usikkerhet til om
32 dette vil skje. Det forventes at tidligere president Ignacio Lula da Silva vil bli dømt for
33 korrupsjon den 24. januar og slik hindres i å stille til valg. Det er få andre sterke kandidater
34 på venstresida i Brasil.

35 LAG vil i 2018 ha to solidaritetsbrigader i Brasil, og to tidligere brigadister vil lage en
36 radioserie om den politiske situasjonen i Brasil, LAG-medlemmer skal også delta på et
37 feltarbeid for akademisk arbeid. Både brigadeprosjektet, informasjonsarbeid og akademiske
38 arbeider vil sentreres rundt jorbruksmodellen som vinner terreng i Brasil: Agrobusiness,
39 norske investeringer (spesielt Yaras oppkjøp i Brasil), den politiske situasjonen og spesielt
40 kriminalisering av MST og andre sosiale bevegelser vil stå i fokus i dette arbeidet.

41 **MEXICO**

42
43 Mexico befinner seg langt inne i en voldsspiral og en politisk og økonomisk krise, som har
44 blitt forverret under presidentperioden til Enrique Peña Nieto (partiet PRI), fra 2012. Den
45 institusjonaliserte volden vises gjennom systematiske brudd på menneskerettighetene, og
46 en rekordhøy straffefrihet på 98 prosent. Under valgkampanjen til Peña Nieto lovet han at
47 hans strategi mot organisert kriminalitet ville gi resultater i løpet av det første året
48 Dødstallene fra Peña Nietos periode har økt. I juli 2017 kunne man telle over 88 000

1 voldelige dødsfall, og 2017 så ut til å bli det voldeligste året i Mexico siden 2011. Antallet
2 tvungne forsvinninger i landet siden 2006 er på rundt 35 000 ifølge offentlige kilder. I 2016
3 ble Mexico, med 4734 forsvinninger, plassert som det nest mest utsatte i verden etter Syria.
4 Tallene er ekstra alarmerende etter avdekkingen av flere skjulte massegraver i delstater som
5 Veracruz, Guerrero og Morelos.
6

7 I denne alarmerende konteksten er volden mot kvinner prekær. Drap motivert av hat mot
8 kvinner, femicidios, usynliggjøres av den såkalte «krigen mot narko». Til tross for dette har
9 antall femicidios økt med over 77 % de siste årene. I 2010 erklærte FN Mexico som verdens
10 verste land hva angår seksuell vold mot kvinner. Barns rettigheter er også utsatt i Mexico.
11 2016 var et særskilt tragisk år med 1431 forvunnede barn, som utgjorde en fjerdedel av alle
12 forsvinninger i landet. Pressefriheten er også truet i landet, som av internasjonale
13 organisasjoner karakteriseres som et land uten ytringsfrihet. Bare i 2017 ble 12 journalister
14 drept.
15

16 Militareringen øker i landet og skaper frykt i befolkningen. Prosessen strekker seg tilbake til
17 erklæringen av «krig mot narko» i 2002, men ble ved utgangen av 2017 kronet med «Loven
18 om indre sikkerhet». Loven overfører mye av ansvaret for indre sikkerhet til militæret, og
19 bryter med Mexicos internasjonale forpliktelser. Analytikere peker på at valgåret 2018 kan bli
20 fylt med massemobiliseringer, og at loven må ses i denne sammenheng. Ifølge AI har
21 anmeldelser av tortur økt med 600 prosent mellom 2003 og 2013, og dette gjør situasjonen
22 enda mer alvorlig.
23

24 Parallelt med militareringen har Peña Nieto gjennomført 11 strukturelle reformer innenfor
25 sektorer som skatt og finans, utdanning, telefoni og energi. Reformene har en klar
26 nyliberalistisk karakter og gir en økt territoriell kontroll i Mexico. Samtidig har pesoens verdi
27 falt drastisk, og antall mennesker med minstelønn har økt med 810 000 mennesker siden
28 2012. I september 2017 ble Mexico i tillegg rammet av to store jordskjelv som tok livet av
29 flere hundre mennesker og la enkelte lokalsamfunn i grus, samt 41 større bygg i
30 hovedstaden Mexico by. Jordskjelvet har satt søkelys på manglende sikring av bygg, og
31 skapt bred kritikk av statens håndtering av jordskjelvet. Fortsatt bor mange i provisoriske telt
32 eller bygg.
33

34 EZLN og organisasjonene som deltar i det politiske initiativet «Sexta Declaracion de la Selva
35 Lacandona» har kritisert den utstrakte bruken av vilkårlige fengslinger, drap og vold. Et
36 alvorlig eksempel er San Salvador Atenco, hvor 4. mai 2006 mer enn 26 kvinner ble seksuelt
37 misbrukt på vei til fengselet. Grunnen var deres støtte til Atencos kamp for å beskytte sitt
38 territorium mot utbyggingen av en internasjonal flyplass. Etter 11 år med kamp for
39 rettferdighet, i en situasjon med total straffefrihet, presenterte 11 av kvinnene endelig saken
40 for den Interamerikanske menneskerettighetsdomstolen i november 2017. Dommen vil snart
41 falle og vil, ved seier, rettslig knytte sittende president Peña Nieto til en alvorlig forbrytelse
42 mot menneskerettighetene. Dette fordi han som guvernør i Estado de Mexico satt med
43 ansvaret i 2006.
44

45 Den internasjonalt kjente Ayotzinapa-saken fra 26. september 2012, der 43
46 lærerskolestudenter forsvant etter å ha blitt arrestert av politiet i delstaten Guerrero, er heller
47 ikke kommet noe nærmere sannhet eller rettferdighet, og er blitt til et sår som ikke vil gro i
48 voldsherjede Mexico. Foreldrene og studiekameratene til de 43 kjemper fortsatt en hard
49 kamp for sannheten i Mexico. De er blitt støttet av urfolkskongressen CNI, en autonom
50 kongress som ble dannet i 1996 i forbindelse med San Andrés-dialogene mellom EZLN og
51 regjeringen.
52

53 CNI har i 2017 etablert en autonomt råd med representanter fra 58 av Mexicos urfolk. Med
54 deres talerør Maria de Jesus Pattocinio Hernandez («Marichuy») i spissen, skal en autonom
55 urfolkmyndighet etableres. Urfolkmyndigheten skal jobbe for å skape et alternativ for alle

1 marginaliserte i Mexico. Et av de første skrittene har vært å fokusere på å registrere Maria
2 de Jesus Patrocionnio Hernandez som presidentkandidat for 2018-valget. Ved utgangen av
3 2017 var det fortsatt usikkert om Marichuy ville oppnå de over 850 000 underskriftene som
4 kreves, og om CNI slik sett vil ha en formell kandidat i valgkampen eller ei. CNI har uansett
5 understreket at deres vei er autonomien, men at valgkampen er en måte å nå ut til andre
6 undertrykte og slik kunne synliggjøre maktmisbruk og korrupsjon innenfor de andre politiske
7 partiene.

8
9 I Chiapas fortsetter EZLN's autonomiprojekt, med selvstyremyndigheter som etablerer et
10 autonomt helsesystem, rettsinstanser og skolesystem i sterk kontrast til den generelle
11 menneskerettighets-situasjonen i landet. Paramilitære grupper agerer med straffefrihet, og
12 har i enkelte områder begynt med narkotikahandel. I 2017 skjedde flere alvorlige angrep mot
13 zapatist-områder og sympatiserende landsbyer. 22. desember 2017 har det gått 20 år siden
14 massakren av 45 forsvarsløse voksne og barn i flyktningeleiren i landsbyen Acteal i
15 kommunen Chenalho. Straffefriheten er også her et faktum. De intellektuelle forfatterne, som
16 menneskerettighetsorganisasjoner har hevdet strekker seg helt til datidens president,
17 Ernesto Zedillo, har aldri blitt tatt. I 2009, slapp de fleste av de arresterte ut på grunn av
18 endringer i straffesystemet i Mexico. I november 2017 dukket det opp en ny humanitær krise
19 i Chenalho og nabokommunen Chalchuhuitan etter at væpnede grupper forviste hundrevis
20 av mennesker fra sine hjem. Dette er nok et eksempel på at straffefriheten skaper et svært
21 usikkert og alarmerende menneskerettighetsklima.

22 23 **Presidentvalget i Mexico**

24 Presidentvalg avholdes i juli. Av de tre koalisjonene som har muligheter for å vinne, er det
25 den til Andrés Manuel López Obrador, bedre kjent som AMLO, som leder an i
26 meningsmålerne. AMLO er leder for sentrums/venstrepartiet Morena som ble stiftet i 2013
27 etter en splittelse i det sosialdemokratiske partiet PRD. Han er svært populær, og støttet av
28 store deler av de sosiale- og arbeiderbevegelsene i Mexico.

29
30 PRD har gått sammen i en koalisjon med høyreparti PAN, med Ricardo Anaya fra PAN som
31 kandidat. PRI har valgt José Antonio Meade, en partiløs byråkrat som har holdt flere verv
32 både under PRI og PAN regjeringer, som presidentkandidat. «Sexenio» (navnet til
33 presidentperiode på seks år) til sittende president Enrique Peña Nieto har vært meget
34 upopulære, og valg av en kandidat som ikke tilhører PRI er et forsøk på å distansere
35 kandidaten fra Peña Nieto.

36
37 Dette er tredje gang AMLO stiller til presidentvalg. Både i 2006 og 2012 ledet han i
38 meningsmålene, tross store svertkampanjer fra mediene, som sammenlignet han med
39 Venezuelas Hugo Chávez. Han tapte med små marginer i begge valg, og det var
40 indikasjoner av massivt valgfusk fra det regjeringskontrollerte valgrådet. Mange er redde for
41 at valgfusk vil gjøre seg gjeldende i det kommende presidentvalget. USA vil nådig akseptere
42 en venstrepresident i en så viktige økonomisk og geopolitisk del av sin bakgård. Det kan
43 ventes at USA, som de gjord i fjorårets valg i Honduras, kommer til å anerkjenne en
44 PRI/PAN seier uavhengig av beviser om valgfusk.

45
46 En bekymringsfull utvikling er loven «Ley de Seguridad Interior», som ble vedtatt i
47 desember. Loven gir presidenten rett til å bruke militæret i hele landet for å opprettholde lov
48 og orden. Det mistenkes at lovendringen er en del av forberedelser for å slå ned
49 demonstrasjoner og protest etter en eventuell valgsvindel.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47

Det finnes flere uavhengige kandidater også. Av disse er det Maria de Jesús Patricio «Marichuy» som er den mest profilert. Marichuy, som er støttet av urfolksorganisasjon CNI og EZLN, har små sjanser for å klare de drakoniske regler for å kunne registrere sin kandidatur. EZLN har allerede innrømmet at hun ikke kommer til å skaffe de over 800 000 underskrifter som er påkrevd.

COLOMBIA

Kynismes teater: Ett år etter Colombias president Santos fikk Nobels fredspris

For ett år siden appellerte vi om nødvendigheten for å stoppe den urasjonelle voldsspiralen i Colombia, og arbeide for forsoning, demokrati og fred.

President Santos stjal showet foran verden med Norges velsignelse, siden Nobelkomiteen overraskende nok bestemte seg for å gi fredsprisen i 2016 kun til Santos uten å anerkjenne de andre partene i avtalen, når hovedkriteriet fra komiteen er at det er to parter i konflikter (Her kan vi vise til fredsprisene til Kissinger og Le Duc Tho, Mandela og de Klerk, Arafat og Rabin).

Forhandlingene mellom regjeringen og FARC og ELN har naturlig nok vært sentrale, men grasrotorganisasjoner har jobbet hardt for å bli inkludert i implementeringen av fredsavtalen. Etter ett år har disse organisasjonene ikke sett noen forbedringer på sine områder etter at krigens offisielt er avsluttet. Avtalen legger føringer på livene til store deler av befolkningen, men stadig er folk på landsbygda drevet bort fra sine jordområder, ekskludert fra det formelle markedet, uten penger og uten nødvendig infrastruktur.

Det er nettopp disse organisasjonene som fronter kravene om tilbakeføring av jord som er blitt tatt fra bønder og solgt til businessmenn. De jobber for implementeringen av fredsavtalen, de prøver å erstatte dyrking av coca (planten som kokain utvinnes fra) med andre typer jordbruksprodukter. De ønsker å sette i gang programmer for økt utvikling og demokrati på landsbygda. De går ikke med på at ungdom blir rekruttert til paramilitære grupper.

Siden 2016 og etter ett år med «fred» har over 200 menneskerettighetsforkjempere blitt drept. (kilde <https://www.elespectador.com/noticias/investigacion/la-lista-roja-de-defensores-de-derechos-humanos-articulo-713488>)

Det føles som om historien gjentar seg; styresmaktenes har samme strategi som før: å utrydde politisk opposisjonelle krefter som kunne endre landets kurs.

Denne strategien har Colombia levd med i mer enn 50 år, og dessverre opplever vi at denne strategien fortsatt finner sted parallelt med fredsprosessen og alle forsøkene på å reversere implementering av avtalene som ble signert i Havana. Fremdeles blir aktivister og ledere fra sosialbevegelser drept, henrettet uten rettsikkerhet eller de bare forsvinner.

Mange er interessert i at implementeringen skal skje så sakte som mulig, det gjelder både narkotikakarteller, paramilitære grupper og politikere fra de tradisjonelle partiene.

Det er knyttet stor spenning til både kongressvalget i mars og presidentvalget i mai, siden mange potensielle kandidater er mot fredsavtalen.

1 Det blir viktig i den kommende valgperioden å fortsette å bygge en stor koalisjon eller
2 allianse med politiske partier og organisasjoner som står for forsoning mellom alle væpnede
3 aktører og for implementeringen av fredsavtalen, for at Colombia omsider skal komme seg
4 ut av den onde sirkelen hvor den korruperte og kriminelle overklasse forsetter å regjere.
5

6 Derfor er det særlig viktig at Norge er sitt ansvar bevisst. Vi ber om at Norge:
7

- 8 - Bruker sin posisjon til å legge press på den colombianske regjeringen for å sikre en
9 reell implementering av fredsavtalen.
- 10 - Fremmer beskyttelse for menneskerettighetsforkjempere og andre samfunnsledere
11 som lider under den økte sikkerhetstrusselen.
- 12 - Utarbeider en langsiktig strategi, i samarbeid med det colombianske og norske
13 sivilsamfunnet, for arbeidet i Colombia i årene fremover – også i lys av foreslåtte
14 bevilgninger til Colombia.
15

16 Colombianere har en stor utfordring foran oss: Å skape fred for fremtidige generasjoner. Vi
17 må klare å løse politiske uenigheter uten bruk av våpen, vi må skape et inkluderende
18 samfunn, et fritt land med verdighet, et land med ytringsfrihet, med mulighet for sosial og
19 politisk deltakelse for alle og et land med sosialrett ferdighet. Et nytt Colombia er mulig og
20 nødvendig!
21

22 **CUBA**

23 Fidel Castros død har ikke ført til dramatiske hendelser på Cuba under det første året, men
24 det vekker jo sterke følelser. Opptiningen av relasjonene med USA fra 2014 fikk en brå
25 stopp og har blitt reversert under Donald Trump.

26 Krisen i Venezuela har ført til reduserte oljeleveranser til Cuba de siste årene, og Cuba
27 forsøker å sikre økonomien i tilfelle situasjonen skulle bli enda vanskeligere. Blant annet
28 ryktes det om en ny oljeavtale med Russland i disse dager. Avhengigheten av Venezuela er
29 imidlertid ikke sammenliknbar med avhengigheten til Sovjetunionen før murens fall. Dette
30 fordi Cuba har en mer mangfoldig økonomi i dag, med flere eksportartikler enn bare sukker,
31 og i tillegg har de flere handelspartnere.

32 De økonomiske reformene i landet går svært sakte, og på noen områder har det blitt lagt inn
33 nye begrensninger for å unngå at de kommer ut av kontroll. F.eks. har åpningen av
34 kooperativer utenfor jordbrukssektoren siden 2012 gått veldig sakte, og i år har det kommet
35 beskjed om at disse kun får operere innenfor sin egen provins. Ingen nye politiske reformer
36 er satt ut i live i 2017. Det er mulig at regjeringen er ekstra tilbakeholden med økonomiske
37 og politiske reformer pga. den lite fordelaktige situasjonen i regionen og USA, noe som gjør
38 at stabilitet har høy prioritet.

39 Raul Castro har utsatt sin avgang som president til april 2018 med begrunnelse at man
40 trenger å rydde opp etter orkanen Irma. Han vil fortsatt være partiets førstesekretær til 2021,
41 noe som er kanskje den viktigste maktposisjonen i landet. Så det er sannsynlig at
42 overgangen til «post-Castro-æraen» vil foregå gradvis.
43
44
45